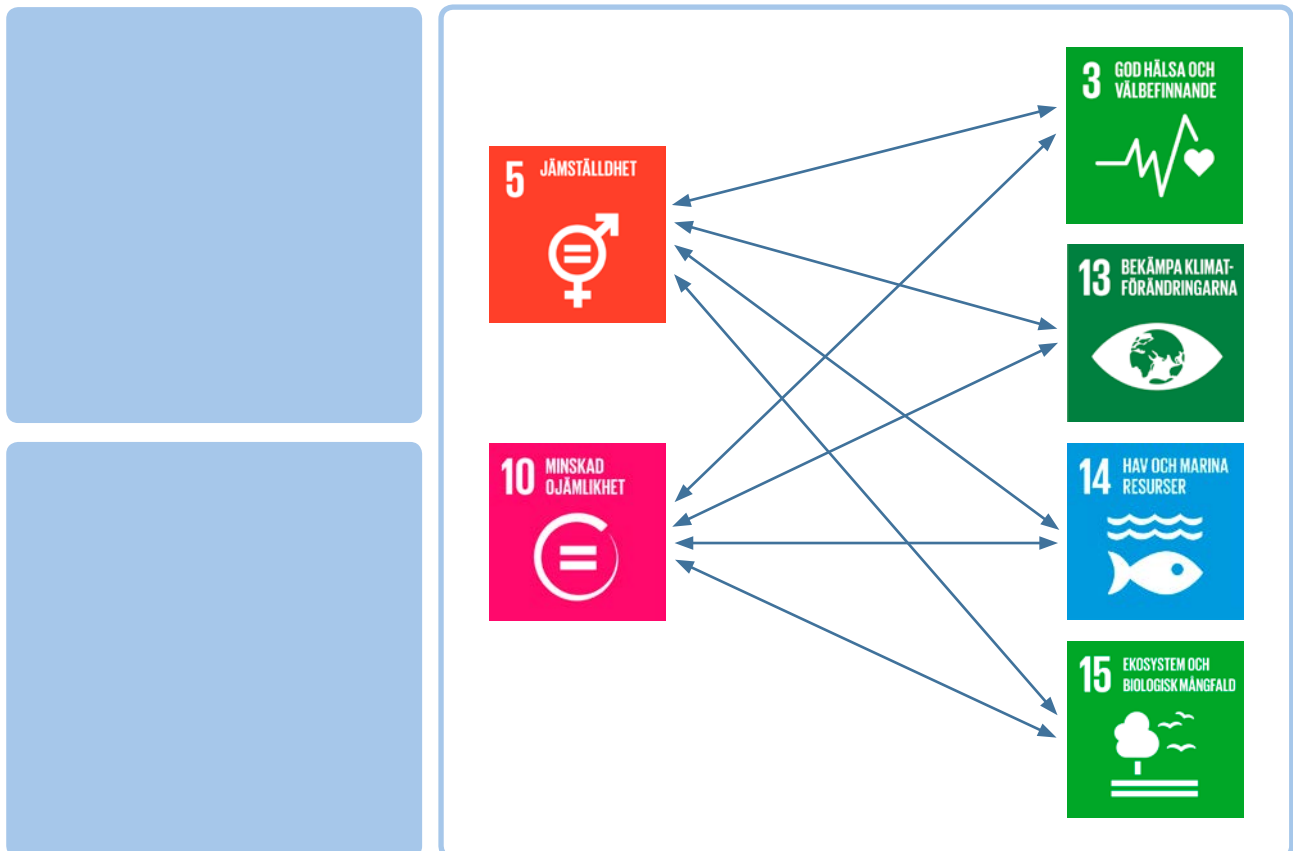

Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen

En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

ELISABETH EKENER, CECILIA KATZEFF, ULRIKA GUNNARSSON-ÖSTLING OCH KRISTIAN SKÅNBERG

RAPPORT 6856 • JANUARI 2019

Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen

En analys av ömsesidiga beroenden
mellan olika hållbarhetsmål

av Elisabeth Ekener, Cecilia Katzeff,
Ulrika Gunnarsson-Östling och Kristian Skånberg

KTH, Oktober 2018

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00, fax: 010-698 16 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, SE-106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-6856-1

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2019

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2019

Förord

Naturvårdsverket gör löpande utvärderingar av miljöarbetet i syfte att bedöma hur olika insatser i samhället bidrar till att de nationella miljömålen kan nås.

Den här analysen om hur några olika hållbarhetsmål förhåller sig till varandra är ett av många underlag för den fördjupade utvärdering av miljömålen som Naturvårdsverket lämnar till regeringen 2019. Arbetet har finansierats av Naturvårdsverket, som lagt ut uppdraget på Elisabeth Ekener, Cecilia Katzeff, Ulrika Gunnarsson-Östling och Kristian Skånberg, Kungliga Tekniska Högskolan. Författarna svarar själva för innehållet och slutsatserna i rapporten.

Stockholm januari 2019

Lisa Eriksson
Chef för utvärderingsenheten

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6856
Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen
En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

Innehåll

FÖRORD		3
SAMMANFATTNING		7
SUMMARY		9
BAKGRUND		11
1	ANSATS OCH METOD	13
1.1	Val av delmål	13
1.1.1	SDG 5 Jämställdhet	13
1.1.2	SDG 10 Minskad ojämlikhet	14
1.1.3	SDG 3 Hälsa och välbefinnande	14
1.1.4	SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna	15
1.1.5	SDG 14 Hav och marina resurser	15
1.1.6	SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald	16
1.2	Analysmodell	16
2	IDENTIFIERADE SAMBAND	18
2.1	Översikt över identifierade samband	18
2.2	Hur SDG 5 Jämställdhet påverkar SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald	19
2.2.1	Koppling från SDG 5 till SDG 3.9 – hur jämställdhet påverkar hälsopåverkan från föroreningar	19
2.2.2	Koppling från SDG 5 till SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till klimatpolitiken.	20
2.2.3	Koppling från SDG 5 till SDG 14 om hav och marina resurser – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till havsmiljöpolitiken.	21
2.2.4	Koppling från SDG 5 till SDG 15 om ekosystem och biologisk mångfald – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till frågor om ekosystem och biologisk mångfald.	22
2.3	Hur SDG 10 Minskad ojämlikhet påverkar SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald.	23
2.3.1	Koppling från SDG 10 till SDG 3.9 – hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar hälsoeffekterna från föroreningar	23
2.3.2	Koppling från SDG 10 Minskad ojämlikhet till SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna – hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar klimatprestandan	24
2.3.3	Koppling från SDG 10 till SDG 14, hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar förvaltningen av hav och marina resurser	26
2.3.4	Koppling från SDG 10 till SDG 15, hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar förvaltningen av landbaserade ekosystem	28

2.4	Hur SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald påverkar SDG 5 Jämställdhet	30
2.4.1	Koppling från SDG 3.9 till SDG 5 – hur åtgärder för att minska hälsopåverkan från föroreningar påverkar jämställdheten.	30
2.4.2	Koppling från SDG 13 till SDG 5 – hur åtgärder inom klimatpolitiken påverkar jämställdheten.	31
2.4.3	Koppling från SDG 14 till SDG 5 – hur åtgärder för hav och marina resurser påverkar jämställdheten.	32
2.4.4	Koppling från SDG 15 till SDG 5 – hur åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald påverkar jämställdheten.	33
2.5	Hur SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald påverkar SDG 10 Minskad ojämlikhet	34
2.5.1	Koppling från SDG 3.9 till SDG 10 – hur åtgärder för att minska hälsopåverkan från föroreningar påverkar minskad ojämlikhet.	34
2.5.2	Koppling från SDG 13 till SDG 10 – hur åtgärder inom klimatpolitiken påverkar jämlikheten.	35
2.5.3	Koppling från SDG 14 till SDG 10 – hur förbättringar gällande hav och marina resurser påverkar jämlikheten.	36
2.5.4	Koppling från SDG 15 till SDG 10 – hur förbättringar gällande landbaserade ekosystem påverkar jämlikheten.	38
3	SLUTSATSER	40
4	REFERENSER	42

Sammanfattning

Syftet med detta arbete är att identifiera ömsesidiga beroenden mellan några utvalda mål bland FN:s 17 hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals – SDGs); SDG 5 Jämställdhet och SDG 10 Minskad ojämlikhet å ena sidan, i förhållande till de mål som i första hand motsvaras av de svenska miljö- kvalitetsmålen; SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald. Analysen har gjorts på delmålsnivå, där de delmål som bedömts vara relevanta i svensk kontext för de aktuella SDG:erna har valts ut. Sambanden mellan delmålen har bedömts på en skala från ett betydande negativt samband satt till -2 (motverkande), över -1 (begränsande), 0 (neutralt), $+1$ (möjliggörande) till ett betydande positivt samband med $+2$ (förstärkande).

Analysen visar på i huvudsak positiva kopplingar (synergier), de flesta på den lägre nivån möjliggörande ($+1$). I ett relativt stort antal fall har kopplingarna bedömts vara obefintliga, eller så svaga att de inte givit utslag i bedömningen. På några ställen återfinns negativa kopplingar, dvs ”trade-offs”, dock bara på den lägre nivån begränsande (-1). Dessa är mestadels möjliga att undvika genom ett hållbarhetsinriktat policyramverk eller, i de fall det är effekterna på kort sikt som bedömts kunna vara negativa, genom kompensatoriska åtgärder.

Identifierade samband kan användas för att underlätta uppfyllelsen av de svenska miljö- kvalitetsmålen. Val av åtgärder bör göras med beaktande av hur de identifierade synergierna på bästa sätt kan nyttjas. Utformandet av åtgärder bör också om möjligt göras med tanke på hur dessa påverkar mindre gynnade grupper i samhället, så att inte uppfyllelsen av målet om minskad ojämlikhet försvåras ens på kort sikt.

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6856
Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen
En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

Summary

The goal of this work is to identify mutual dependencies between a selection of the UN's 17 Sustainable Development Goals (SDGs); SDG 5 Gender equality and SDG 10 Reduce inequality on the one hand, in relation to the goals that primarily correspond to the Swedish environmental quality goals; SDG 3 Health and well-being, SDG 13 Combat climate change, SDG 14 Oceans and marine resources, and SDG 15 Ecosystems and biodiversity. The analysis has been conducted on a target level, with the targets that are deemed to be relevant in a Swedish context for the SDGs in question having been selected. The links between the targets have been assessed on a scale from a significant negative link at -2 (counteracting), through -1 (limiting), 0 (neutral), $+1$ (enabling) to a significant positive link of $+2$ (reinforcing).

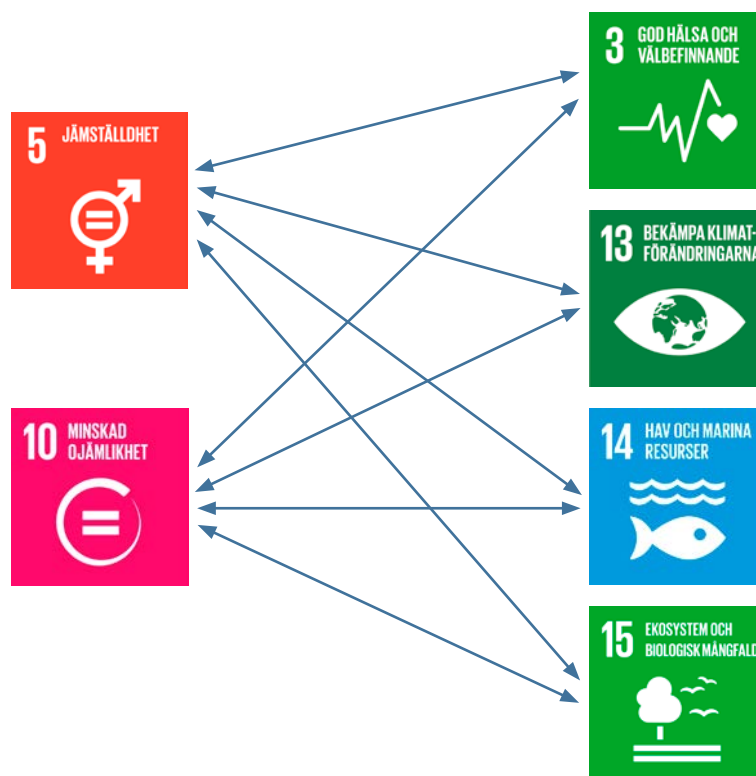
The analysis mainly shows positive links (synergies), with most on the lower level of enabling ($+1$). In a fairly large number of cases, the links were deemed to be non-existent or too weak to have an impact on the assessment. There are a few cases of negative links, i.e. "trade-offs", although only on the low level of limiting (-1). These can mostly be avoided by maintaining a sustainability-focused policy framework or, in the case of short-term effects deemed to be negative, through compensatory measures.

Identified links can be used to help achieve the Swedish environmental quality goals. The choice of measures should be made with consideration given to how the identified synergies can be best utilised. If possible, measures should also be formulated while taking into account how they affect disadvantaged groups in society, in order not to counteract the goal of reduced inequality in the short term.

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6856
Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen
En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

Bakgrund

Naturvårdsverket uppdrog åt KTH att under 2017 göra en kunskapsöversikt av ömsesidiga beroenden mellan de olika dimensionerna av hållbarhet. Arbete resulterade i en rapport (Naturvårdsverket, 2018) ett flertal intressanta områden identifierades där fördjupade studier skulle kunna föra kunskapen om ömsesidiga beroenden framåt, samt ett behov av att konkretisera forskningsresultaten och göra dem användbara i samhället. I ett nytt uppdrag går vi nu vidare för att ytterligare öka kunskapen gällande de ömsesidiga beroendena. Syftet är bl a att ta fram ett underlag om hur insikt om de ömsesidiga beroendena kan användas för underlätta uppfyllelse av de svenska miljö kvalitetsmålen. I ett första steg analyseras hur några utvalda mål i Agenda 2030, FNs 17 hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals – SDGs) förhåller sig till varandra. De mål, inklusive delmål (targets), som valdes ut är SDG 5 Jämställdhet och SDG 10 Minskad ojämlikhet. Analysen syftar till att identifiera hur de utvalda målen kan påverka och/eller påverkas av de SDG:er som i första hand berör miljö kvalitetsmålen; SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Figur 1. Analys av ömsesidiga beroenden mellan SDG 5 och SDG 3, 13, 14 och 15 samt mellan SDG 10 och SDG 3, 13, 14 och 15 .

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6856
Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen
En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

1 Ansats och metod

1.1 Val av delmål

FNs Agenda 2030 med 17 Sustainable Development Goals (SDGs) är ett politiskt framförhandlat dokument som syftar till att vara relevant i alla delar av världen. Då Sverige räknas som ett industrialiserat land, finns det vissa delmål som inte är fullt lika relevanta här som i en del andra länder. Det handlar i dels om delmål som uttryckligen berör vissa utpekade områden och regioner i andra delar av världen, dels om delmål som tar sikte på förbättringar inom områden där Sverige ligger relativt långt framme, där målen redan är uppnådda, eller på god väg att bli det, i många fall tack vare att det finns lagstiftning eller institutioner som reglerar frågan. Det innebär inte att det inte finns förbättringsmöjligheter, men bedömningen är att dessa delmål inte är de största utmaningarna för svenskt vidkommande. För att göra detta arbete mer relevant och användbart har fokus lagts på delmål där utmaningen och därmed förbättringspotentialen bedömts som störst. De delmål som valts för SDG 5, SDG 10, SDG 3, SDG 13, SDG 14 och SDG 15 anges nedan, med motiveringar för de bortval av delmål som gjorts.

1.1.1 SDG 5 Jämställdhet

För det globala målet 5 om jämställdhet finns sex delmål. Av dessa har mål 5.3 samt 5.6 från undantagits från utvärderingen. För 5.3 – avskaffandet av skadliga sedvänjor (bl a kvinnlig könsstympning och barnäktenskap) – beror bortvalet dels på att kvinnlig könsstympning är förbjudet enligt svensk lag; dels på att förekomsten av brott mot denna lagstiftning bedöms som relativt begränsad, även om det förekommer. Lagstiftning om ett förbud mot barnäktenskap finns, men medger för närvarande vissa undantag för äktenskap ingångna utomlands. En skärpt lagstiftning mot barnäktenskap har lagts fram som en proposition till riksdagen (Regeringen 2018). Den allmänt tillgängliga och subventionerade vården, där vård kopplat till sexuell och reproduktiv hälsa ingår, anses utgöra grund för bedömningen att 5.6 inte heller är ett delmål som kan sägas utgöra en stor utmaning i det svenska samhället. De undantagna delmålen är markerade med grått i listan nedan:

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.3 Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

5.6 Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter i enlighet med överenskommelserna i handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling, Pekingplattformen samt slutdokumentet från respektive översynskonferenser.

1.1.2 SDG 10 Minskad ojämlikhet

Till SDG 10 om minskad ojämlikhet hör nedanstående sju delmål. Endast mål 10.6 undantagits i analysen då det delmålet tar tydligt sikte på utvecklingsländerna och deras roll. Det undantagna delmålet är markerat med grått:

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.6 Säkra starkt representation och röst till utvecklingsländer i beslutsfattandet i globala internationella ekonomiska och finansiella institutioner i syfte att göra dessa mer effektiva, trovärdiga, ansvarsskyldiga och legitima.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

1.1.3 SDG 3 Hälsa och välbefinnande

Det mål under SDG 3 som har en klar koppling till miljökvalitetsmålen, och därför är av intresse att titta på i detta arbete, är 3.9. Det lyder:

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

De övriga delmålen för SDG 3 togs inte med i bedömningen.

1.1.4 SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna

Delmålen under SDG 13 lyder enligt nedan:

- 13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.
- 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.
- 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

Samtliga tre delmål beaktas i bedömningen.

1.1.5 SDG 14 Hav och marina resurser

Delmålen under SDG 14 anges nedan. Mål 14.7, som berör små ö-nationer och de minst utvecklade länderna, har valts bort och är därför gråmarkerat:

- 14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.
- 14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.
- 14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.
- 14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.
- 14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.
- 14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.
- 14.7 Till 2030 öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

1.1.6 SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald

De nio delmålen för landbaserade ekosystemen listas nedan. Tre delmål har undantagits; dels 15.2 om avskogning, eftersom Sverige inte bedömts ha problem med avskogning på ett övergripande plan (frågor kring biodiversitet hanteras under 15.5), dels 15.3 om ökenspridning och markförstöring då detta inte bedömts vara ett fokuserat problem i svensk kontext. Inget av miljö-kvalitetsmålen tar heller på ett tydligt sätt sikte på dessa frågor. Vidare har delmål 15.7 som avser tjuvjakt och handel med skyddade arter valts bort. Även om viss tjuvjakt förekommer i Sverige är inte denna tjuvjakt kopplad till handel med skyddade arter och drivs mycket sällan av efterfrågan på olagliga produkter. De undantagna delmålen har gråmarkerats nedan.

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.

15.3 Till 2030 bekämpa ökenspridning, återställa förstörd mark och jord, inklusive mark som drabbats av ökenspridning, torka och översvämningar, samt sträva efter att uppnå en värld utan nettoförstöring av mark.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.7 Vidta omedelbara åtgärder för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter och inrikta åtgärderna på både utbudet av och efterfrågan på olagliga produkter från vilda djur och växter.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattensystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

1.2 Analysmodell

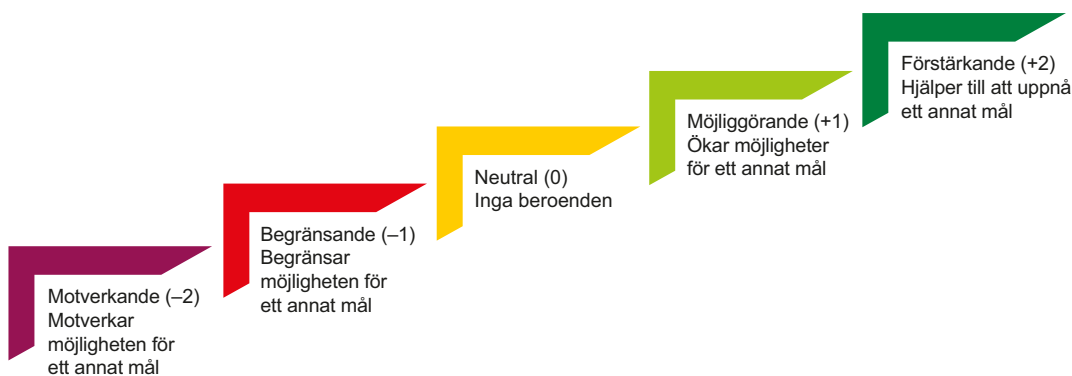
Analysen av kopplingarna mellan de utvalda delmålen har initialt gjorts av forskarna tillsammans i grupp, baserat på den samlade expertkunskapen hos de medverkande forskarna, deras erfarenheter av liknande analyser av inter-

aktioner mellan SDG:erna i andra projekt samt grundat på andra likande analyser i litteraturen. Därefter har de samband som identifierats sökt beläggas i så hög utsträckning som varit möjligt med vetenskapliga källor.

Analysen har omfattat att beakta relationer åt båda hållen, dvs både hur mål 5 och 10 påverkar de fyra målen 3, 13, 14 och 15, och hur dessa fyra mål i sin tur påverkar mål 5 och 10. Den fråga som ställts är på vad sätt en förbättring gällande startmålet, dvs det mål som är aktivt i sambandet och som därför ses som påverkande, kan tänkas påverka slutmålet, dvs det mål som blir påverkat av åtgärden som vidtas för att nå startmålet och/eller förbättringen i startmålet i sig. Det är viktigt att understryka att analysen har gjorts bilateralt, dvs mellan två specifika delmål i taget. SGD-ramverket är dock en helhet, en väv, där det finns samtidiga kopplingar med andra och fler delmål än dessa tagna två och två. Det är en begränsning i metoden som kan ha påverkat resultatet.

Två utanförstående faktorer har identifierats under resans gång som kan påverka bedömningen. Det första är tidsperspektivet. Det är fullt tänkbart att påverkan från ett mål på ett annat ser olika ut beroende på om påverkan analyseras på lång eller kort sikt. Analys har i första hand beaktat den mer kortsiktiga påverkan (på något eller några års sikt), men i vissa fall, när påverkan bedömt ändras över tid, har även den mer långsiktiga bedömningen angetts (på något eller några decenniers sikt). Den andra faktorn är vilken policy det finns i samhället gällande hållbarhet. Om styrningen går mot hållbarhet, kan det i många fall påverka den effekt en viss åtgärd inom ett delmål har på ett annat. Ett exempel är delmålet om ökad inkludering av vissa grupper (10.2) när det sker i sammanhang där beslut fattas. Då olika grupper kan tänkas ha agendor som drar åt olika håll, kan effekten på de aktuella hållbarhetsmålen (mål 3, 13, 14, 15) av denna ökade inkludering vara beroende av i vilken utsträckning det finns policy implementerad som styr besluten mot ökad miljöprestanda eller inte.

Sambanden analyseras utifrån den modell som tagit fram i Weitz et al (2017), där de går från starkt negativt samband (-3) till starkt positivt samband (+3). I denna analys har dock bara en avgränsad del av skalan, från -2 till +2, använts. Den anpassade skala som använts här illustreras av nedanstående figur:

Figur 2. Skala för analys av samband mellan de olika hållbarhetsmålen. Anpassad efter Weitz et al. 2017.

2 Identifierade samband

2.1 Översikt över identifierade samband

En översikt över de identifierade sambanden visas i nedanstående två tabeller (Tabell 1 och Tabell 2). I de därpå följande avsnitten beskrivs resonemanget bakom bedömningarna.

Tabell 1. Hur SDG 5 Jämställdhet och SDG 10 Minskad ojämlikhet påverkar SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald, för utvalda delmål. För delmål 10.2 har olika bedömningar gjorts beroende på om det finns policy som styr mot hållbarhet eller inte i aktuella beslutsorgan.

		SDG 3	SDG 13			SDG 14						SDG 15					
		3.9	13.1	13.2	13.3	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	15.1	15.4	15.5	15.6	15.8	15.9
SDG 5	5.1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5.4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5.5	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
SDG 10	10.1	-1	1	1	0	-1	0	0	1	1	1	-1	1	1	0	0	0
	10.2	-1	-1	-1	-1	0	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	-1
	10.2 m. policy	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1
	10.3	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	10.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	10.5	1	2	2	2	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0
	10.7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 2. Hur SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald påverkar SDG 5 Jämställdhet och SDG 10 Minskade jämlikhet. För vissa delmål har olika bedömningar gjorts av sambanden på kort respektive lång sikt.

		SDG 5				SDG 10					
		5.1	5.2	5.4	5.5	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	10.7
SDG 3	3.9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
SDG 13	13.1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	13.2	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1
	13.3	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1
SDG 14	14.1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	14.2	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	14.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	14.4 kort sikt	0	0	0	0	-1	-1	-1	0	0	0
	14.4 lång sikt	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	14.5 kort sikt	0	0	0	0	-1	-1	-1	0	0	0
	14.5 lång sikt	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	14.6 kort sikt	0	0	0	0	-1	-1	-1	0	0	0
14.6 lång sikt	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	
SDG 15	15.1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	15.4	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
	15.5 kort sikt	0	0	0	0	-1	-1	-1	0	0	0
	15.5 lång sikt					1	1	1	0	0	0
	15.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	15.8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	15.9	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

2.2 Hur SDG 5 Jämställdhet påverkar SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser samt SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald

2.2.1 Koppling från SDG 5 till SDG 3.9 – hur jämställdhet påverkar hälsopåverkan från föroreningar

Analysen har inte visat någon tydlig påverkan från delmål 5.1 och 5.2 på föroreningsrelaterade hälsofrågor. När det gäller 5.4 finns en möjlig positiv koppling, med utgångspunkt i att om hushållarbetet delas mer lika mellan män och kvinnor skulle det innebära att män får mindre fritid. Miljöpåverkan minskar då eftersom deras fritidsintressen förväntas medföra mer föroreningar än kvinnors, baserat på en högre prioritering av miljöfrågor och ett mer miljöanpassat beteende hos kvinnor än hos män (Konsumentverket 2017, FOI 2012, FOI 2010, Trafa 2016), vilket då avspeglar sig i miljökonsekvenserna av deras val av fritidsaktiviteter och hur de utförs. Kopplingen har här satt till +1.

Även 5.5 får bedömningen +1 baserat på samma omständighet som ovan; att kvinnor prioriterar miljöfrågor högre än män, och med mer jämställt deltagande i beslutande organ kommer också besluten i högra utsträckning att leda till minskade föroreningar.

SDG 5

- 5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.
- 5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
- 5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.
- 5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

SDG 3

- 3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

2.2.2 Koppling från SDG 5 till SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till klimatpolitiken.

Bedömningen gällande kopplingen mellan SDG 5 och dess delmål å ena sidan, och de olika delmålen under SDG 13 å andra sidan har utmynnat i att det för delmål 5.1 och 5.5 finns ett positivt (förstärkande) samband till samtliga delmål under SDG 13, dvs +1. Det beror på samma omständighet som visats ovan; kvinnors högre miljöengagemang i såväl värderingar som handling. Forskning visar också att kvinnor har högre riskaversion, och de kan därför förväntas vilja gå fortare fram än män på dessa områden, eftersom klimatförändringarna utgör en risk för samhället, en risk som ska bedömas och värderas när beslut om klimatanpassning och andra klimatrelaterade åtgärder tas (KTH 2014). Med minskad diskriminering av kvinnor, vilket ger dem ökade möjligheter att påverka samhället både ekonomiskt, socialt, och politiskt, samt ökat inflytande för kvinnor i beslutande församlingar, förväntas både klimatanpassning, möjligheterna för genomförande av klimatåtgärder samt medvetenheten om klimatproblematiken att öka.

För delmål 5.2 och 5.4 är bedömningen att en tydlig koppling till klimatpolitiken saknas och sambandet sätt därför till 0.

SDG 5

- 5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.
- 5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
- 5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

SDG 13

- 13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.
- 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.
- 13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

2.2.3 Koppling från SDG 5 till SDG 14 om hav och marina resurser – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till havsmiljöpolitiken.

När det gäller havs- och vattenmiljöfrågor kan man hävda att de samband mellan kvinnors större miljöengagemang och handlanden även här skulle kunna ligga till grund för liknande samband som anges ovan. Den kopplingen har dock bedömts som svagare för dessa frågor än för klimatfrågan, som är mer högprofilerad och på ett mer tydligt sätt utgör en samhällsrisk, och är bara tillräckligt stark för att leda till ett tydligt samband för delmål 5.5 om deltagande. En allmän diskriminering av kvinnor anses inte ha en tillräckligt stark koppling till just havs- och vattenmiljöpolitiken. Det ger värdet 0 på sambandet mellan 5.1, 5.2 och 5.4 och samtliga delmål under SDG 14. Vad gäller 5.5 bedöms det finnas ett samband med de delmål för SDG 14 som är av 'management'-karaktär, dvs 14.2, 14.4, 14.5, och 14.6, satt till +1, men däremot 0 på sambandet mellan 5.5 och 14.1 och 14.3, då dessa mer berör sakfrågor inom hav och marina resurser.

SDG 5

- 5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.
- 5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
- 5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.
- 5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

SDG 14

- 14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.
- 14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.
- 14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.
- 14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.
- 14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.
- 14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.

2.2.4 Koppling från SDG 5 till SDG 15 om ekosystem och biologisk mångfald – hur jämställdhetsfrågor påverkar frågor kopplade till frågor om ekosystem och biologisk mångfald.

Utfallet här sammanfaller i hög grad med utfallet för målet om hav och marina resurser. Här görs motsvarande bedömning, att 5.1, 5.2 och 5.4 har inte har någon tydlig koppling till delmålen inom SDG 15. Däremot har 5.5, på motsvarande sätt som ovan, bedömts påverka samtliga bedömda delmål inom SDG 15 med en styrka av +1. Motiveringen är på samma sätt som ovan kvinnors större engagemang i miljöfrågor och deras mer miljöanpassade handlingar, samt deras större riskaversion, där risken att utarma ekosystemen kan förväntas påverka kvinnor till mer långtgående förebyggande åtgärder för att förhindra det.

SDG 5

- 5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.
- 5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
- 5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.
- 5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

SDG 15

- 15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.
- 15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.
- 15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.
- 15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.
- 15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattensystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.
- 15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

2.3 Hur SDG 10 Minskad ojämlikhet påverkar SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

2.3.1 Koppling från SDG 10 till SDG 3.9 – hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar hälsoeffekterna från föroreningar

Insatser för att nå 10.1, vilket innebär ökade inkomster för de lägsta inkomstgrupperna relativt de högre, har bedömts innebära en negativ påverkan på 3.9 (-1), då ökade inkomster ger högre material- och energiomsättning, vilket i sin tur leder till ökade föroreningar med nuvarande teknik (Ivanova et al 2016). Detta under förutsättning att den ökade inkomsten för de med lägst inkomst sker isolerat, och inte genom ökad omfördelning i samhället. Detta skulle istället kunna ge minskad miljöpåverkan. Likaså skulle delmål 10.2 om inkludering kunna påverka negativt, om grupper med en negativ agenda kring miljöanpassning får ökat inflytande och det saknas styrning. Å andra sidan kan det också leda till synergier, om grupper med en tydlig inriktning mot ren teknik får mer inflytande, eller om det finns policy implementerad som styr allt inflytande mot ökad miljöanpassning. Alltså från -1 till +1 beroende på hur policyn ser ut. Ett liknande resonemang skulle kunna föras kring 10.3 som handlar om lika möjligheter, där lika möjligheter antas ge större egenmakt åt tidigare under-privilegierade grupper. Detta kan i sin tur ge större inflytande för dessa grupper, och påverkar därmed i sin tur 10.2 positivt, med samma resonemang som ovan. Då detta samband dock är ett steg längre bort, lutar bedömningen mer åt 0, vilket blir värdet här. Delmål 10.4 handlar om policy-åtgärder för att nå bl a 10.1 och ges inget eget samband, utöver det som satt för 10.1 (alltså 0 för 10.4). Delmål 10.5 om förbättrad reglering och övervakning av finansmarknader ges värdet +1 för påverkan på 3.9, då antagandet är att något som beskrivs som en förbättring i detta sammanhang, innebär en förbättring ur ett hållbarhetsperspektiv, däri inkluderande miljöprestanda.

För 10.7 om ordnad migration, förväntas de åtgärder som regeringen prioriterar vad gäller migrationen till Sverige – respekt för mänskliga rättigheter, lagliga vägar, underlätta remitteringar (Regeringen 2017) – inte ha någon påverkan på 3.9.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

SDG 3

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

2.3.2 Koppling från SDG 10 Minskad ojämlikhet till SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna – hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar klimatprestandan

Kopplingen från 10.1 om ökade inkomster för de fattigaste, har bedömts som positiv mot 13.1 och 13.2 (+1), då de fattigaste, om de blir rikare, har bättre motståndskraft mot klimatrelaterade problem samt en större acceptans för stärkt klimatpolitik. Däremot antas inte en förbättring inom 10.1 påverka styrkan hos institutionella organ att hantera klimatfrågan 13.3, dvs 0.

Kopplingen från 10.2 om förbättrad social, ekonomisk och politisk inkludering av olika grupper mot 13.1, 13.2 och 13.3 ses överlag som positiv (+1) då det ger bättre motståndskraft mot klimatrelaterade problem, en större acceptans för stärkt klimatpolitik och det förbättrar representativiteten och legitimiteten hos institutionella organ att hantera klimatfrågan. Dock förutsätter det att den styrning som finns säkerställer att besluten leder mot ökad hållbarhet för det fall de tillkommande grupperna har en motsatt agenda.

Kopplingen från 10.3 om lika möjligheter för alla mot 13.1, 13.2 och 13.3 ses överlag som positiv (+1) det ger bättre motståndskraft mot klimatrelaterade problem, en större acceptans för stärkt klimatpolitik. Däremot antas inte en förbättring inom 10.3 påverka styrkan hos institutionella organ att hantera klimatfrågan 13.3, dvs 0.

Delmål 10.4 handlar om policyåtgärder för att nå bl. a. 10.1 och ges inget eget samband, dvs 0 för 10.4 mot SDG 13.

Påverka från 10.5 på 13.1, 13.2 samt 13.3 är att om man förbättrar reglering och övervakning av finansmarknaderna kan det på ett betydande sätt öka motståndskraften mot klimat, relaterade problem, ge ett betydande större utrymme för stärkt klimatpolitik samt på ett betydande sätt förbättra förutsättningen hos institutionella organ att hantera klimatfrågan. Utgångspunkten här är precis som ovan att förbättring i denna kontext innebär en reglering och övervakning som styr mot de globala målen och därmed underlättar genomförandet av klimatåtgärder. Alltså +2 mot samtliga delmål under SDG 13.

Slutligen, delmål 10.7 om ordnad migration, anses enligt den tolkningen av dess innebörd i svensk kontext (Regeringen 2017) inte ha någon påverkan på SDG 13.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

SDG 13

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

2.3.3 Koppling från SDG 10 till SDG 14, hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar förvaltningen av hav och marina resurser

Om de fattigaste blir rikare (10.1) inverkar det negativt på 14.1 dvs förekomsten av vattenföroreningar, p.g.a. den ökade konsumtionen och därtill kopplade utsläpp (-1). Gällande delmål 14.2 och 14.3 förväntas påverkan vara 0, dvs det påverkar inte förutsättningarna för återställande av marina och kustnära ekosystem eller försurningen av haven om de fattigaste blir rikare. För delmålen 14.4, 14.5 och 14.6, vilka handlar om bevarandeåtgärder och/eller reglerat resursuttag, antas ett positivt samband föreligga mellan minskad ojämlikhet och ökad acceptans för denna typ av åtgärder (Hamann et al. 2018).

För delmål 10.2, förbättrad social, ekonomisk och politisk inkludering av olika grupper, förväntas inte ha någon inverkan på vattenföroreningar (14.1) eller på försurningen av haven (14.3), dvs 0. Däremot kan förbättrad inkludering påverka möjligheten till bra förvaltning av havs- och kustnära ekosystem, inrättandet av marina reservat och reglerat fiske (14.2, 14.4, 14.5, 14.6) (Hamann 2018), under förutsättning att styrning i beslutsfattandet sker mot hållbarhetsmålen. I annat fall finns det en risk att intressegrupper som inkluderas har prioriteringar som inte leder till hållbarhet. Utfallet blir således från -1 till +1, beroende på ramverk.

Delmål 10.3 kan ge något större möjligheter för under-privilegierade grupper att påverka politiken, men sambandet antas vara svagt och sätts därför till 0. Delmål 10.4 handlar om policyåtgärder, dvs 0 för 10.4 mot SDG 14.

Om man i enlighet med 10.5 förbättrar reglering och styrning av de finansiella marknaderna till att ta ökad miljöhänsyn har det positiv inverkan på minskade vattenföroreningar samt minska förekomsten av överfiskning (14.1 14.4), alltså +1. Däremot förväntas inte skydd av ekosystemen, inrättandet av marina reservat eller subventioner av överfiske (14.2, 14.3, 14.5, 14.6) påverkas då dessa i första hand styrs politiskt och inte av privata aktörer. Inte heller påverkas försurningen av haven direkt då den effekten går via lägre koldioxidutsläpp.

För 10.7 om ordnad migration förväntas inte åtgärder på det området ha någon påverkan på SDG 14.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

SDG 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.

14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.

2.3.4 Koppling från SDG 10 till SDG 15, hur åtgärder för att minska ojämlikheten påverkar förvaltningen av landbaserade ekosystem

Inverkan från delmål 10.1, om de fattigaste blir rikare, på 15.1 har satts till negativ (-1) då ökade inkomster leder till ökad konsumtion vilket riskerar att öka belastningen på ekosystemen. För 15.4 och 15.5 bevarande av berg-ekosystem samt hindrandet av förlust av biodiversitet har sambandet däremot satt till +1, då hög inkomstojämlikhet har visat på samband med förlust av biodiversitet (Hamann et al. 2018), varför en minskning här skulle kunna inverka positivt. För 15.6, om fördelning av nyttan från genetiska resurser samt 15.8 om invasiva arter, antas 10.1 dock inte ha någon nämnvärd påverkan. Inte heller på 15.9 om ekosystemtjänster i planeringen förväntas någon nämnvärd påverkan från 10.1.

Om man förbättrar social, ekonomisk och politisk inkludering av alla olika grupper in enlighet med 10.2 kan det minska belastningen på/försämringen av ekosystemen (15.1), bevarandet av berg ekosystem (15.4) samt innebära minskade förluster av biodiversitet (15.5), om de som företräder bevarandeintressen förväntas få mer inflytande. Vidare kan det ha betydande positiv inverkan på fördelning av nyttan från genetiska resurser (15.6) då de berörda vars intressen ska bevakas får en röst, och på samma sätt ökar möjligheten för integrering av ekosystemtjänster i planeringen (15.9) då de som lever av dessa tjänster kommer mer till tals. Dessa samband ges därför värdet +1. Vid inkludering av grupper med motsatta intressen riskerar effekten dock att bli negativ, om det inte finns ramverk på plats som styr mot bevarande. Om policy saknas ger det då -1 mot samtliga delmål under SDG 15 (utom 15.8). För 15.8 anses inte den ökade inkludering påverkar förekomsten av invasiva arter (15.8), dvs värdet sätts till 0.

Delmål 10.3 kan ge något större möjligheter svaga grupper att påverka politiken, men sambandet antas vara svagt och sätts till 0. Delmål 10.4 handlar om policyåtgärder för minskad ojämlikhet, dvs 0 för 10.4 mot SDG 15.

Om man förbättrar reglering och styrning av de finansiella marknaderna, delmål 10.5, till att inkludera miljötänkande minskar det belastningen på/försämringen av ekosystemen (15.1), ökar bevarandet av berg ekosystem (15.4) minskar förlust av biodiversitet (15.5) samt ger en bättre fördelning av nyttan från genetiska resurser (15.6), vilket då ger värdet +1. Däremot ses ingen inverkan på förekomsten av invasiva arter (15.8) eller möjligheten för integrering av ekosystemtjänster i planeringen (15.9), vilket ger värdet 0.

För 10.7 om ordnad migration förväntas de prioriterade åtgärderna inte ha någon påverkan på SDG 15.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

SDG 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattensystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

2.4 Hur SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald påverkar SDG 5 Jämställdhet

2.4.1 Koppling från SDG 3.9 till SDG 5 – hur åtgärder för att minska hälsopåverkan från föroreningar påverkar jämställdheten.

Bedömningen är att åtgärder för att minska hälsokonsekvenser av föroreningar inte har något tydlig påverkan på jämställdheten, då män och kvinnors hälsa förväntas påverkas av föroreningar på ungefär samma sätt. Matchningen mellan samtliga inblandade delmål är således 0.

SDG 3

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

SDG 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

2.4.2 Koppling från SDG 13 till SDG 5 – hur åtgärder inom klimatpolitiken påverkar jämställdheten.

Det finns underlag som pekar på att kvinnor är mer sårbara för klimatförändringarnas effekter. Det beror bl a på mer begränsade ekonomiska tillgångar, sämre förutsättningar på arbetsmarknaden och till viss del biologiska skillnader (FOI 2012). En stärkt motståndskraft och bättre anpassning i samhället mot klimatrelaterade negativa konsekvenser, en bättre integrering av klimatåtgärder i politik och planering, samt ökad institutionell kapacitet skulle med denna utgångspunkt kunna stärka jämställdheten, då kvinnors med sin högre sårbarhet inte utsätts för påfrestningar i samma utsträckning. Analysen landar därmed i +1 för 5.1, men 0 för de övriga delmålen (5.2, 5.4, 5.5)

SDG 13

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

SDG 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

2.4.3 Koppling från SDG 14 till SDG 5 – hur åtgärder för hav och marina resurser påverkar jämställdheten.

Då kvinnor (i fertil ålder) rekommenderas att inte äta fisk, eller bara i begränsad mängd, från Östersjön och andra svenska vattendrag och sjöar, kan åtgärder inom 14.1 sägas minska diskrimineringen av kvinnor när det gäller möjligheten att fritt kunna välja sin kost på samma sätt som män. Här sätts +1 för hur 14.1 påverkar 5.1. För övriga delmål under SDG 14 sätts 0 för samtliga kombinationer med delmålen under SDG 5 (5.2, 5.4, 5.5).

SDG 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.

14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.

SDG 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

2.4.4 Koppling från SDG 15 till SDG 5 – hur åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald påverkar jämställdheten.

Inga betydande samband har identifierats mellan målen för landbaserade ekosystem och jämställdhet, utom i ett fall. Bedömningen är att förbättringar när det gäller integrering av ekosystem och biologisk mångfald, delmål 15.9, möjligen skulle kunna stärka kvinnors deltagande i samhällsbesluten (delmål 5.5). Detta eftersom kvinnor kan förväntas visa större relativt intresse för medverkan i beslutande församlingar när frågor som de prioriterar högre relativt män också prioriteras högre i besluten. Vidare förväntas de ha högre kompetens när det gäller frågor kring ekosystem och biologisk mångfald, baserat på intresse, vilket skulle ge ökad efterfrågan på kvinnor i beslutande församlingar vid en mer omfattande integrering av dessa frågor. Utifrån detta resonemang har sambandet mellan 15.9 och 5.5 satts till +1, medan alla övriga samband mellan delmålen i SDG 15 och SDG 5 noteras som 0.

SDG 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattensystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

SDG 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

2.5 Hur SDG 3 Hälsa och välbefinnande, SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna, SDG 14 Hav och marina resurser och SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald påverkar SDG 10 Minskad ojämlikhet

2.5.1 Koppling från SDG 3.9 till SDG 10 – hur åtgärder för att minska hälsopåverkan från föroreningar påverkar minskad ojämlikhet.

Det finns indikationer på att effekten av föroreningar på människor ser olika ut, baserat bl a på socioekonomisk status, där grupper med låg socioekonomisk status påverkas mer negativt än de med högre status (Forastiere et al. 2007, Deguen & Zmirou-Navier, 2010). Utifrån det antas åtgärder mot föroreningar och deras hälsokonsekvenser leda till att skillnaden i hälsostatus, och därmed ojämlikheten, minskar mellan privilegierade och utsatta grupper, då förbättrad hälsa ökar möjligheten till arbetsinkomster och till att kunna delta i samhället. Valet är därför att sätta värdet +1 för hur SGD 3.9 kan påverka jämlikheten vad gäller 10.1 och 10.2. För övriga delmål under SDG 10 (10.3, 10.4, 10.5, 10.7) ses inget samband och de sätts till 0.

SDG 3

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

2.5.2 Koppling från SDG 13 till SDG 10 – hur åtgärder inom klimatpolitiken påverkar jämlikheten.

Det finns underlag som pekar mot att socioekonomiskt svagare grupper är mer sårbara för klimatförändringarna effekter (Hamann et al. 2018). Det beror bl a på mer begränsade ekonomiska tillgångar och sämre förutsättningar på arbetsmarknaden. En stärkt motståndskraft och bättre anpassning i samhället mot klimatrelaterade negativa konsekvenser, bättre integrering av klimatåtgärder i politik och planering samt ökad institutionell kapacitet skulle då kunna minska utsattheten för negativa klimatkonsekvenser för sårbara grupper, vilket kan stärka eller bevara jämlikheten i samhället genom att öka möjligheten till deltagande och att ha samma möjligheter, samt genom förbättrad eller bibehållen arbetsförmåga. Analysen landar därmed i värdet +1 för 10.1, 10.2, 10.3 i förhållande till samtliga delmål under 13. En förbättring av medvetenhet och institutionell kapacitet (13.3) skulle också underlätta möjligheterna för en förbättring av 10.5 om reglering av finansmarknaderna. För övriga delmål under 13 (13.1, 13.2) ses dock ingen påverkan på 10.5, heller inte för något mål under SDG 13 när det gäller 10.4. Vad gäller 10.7 om migration förväntas de åtgärder som regeringen prioriterar vad gäller migrationen till Sverige – respekt för mänskliga rättigheter, lagliga vägar, underlätta remitteringar (Regeringen 2017) delvis kunna påverkas av åtgärder inom 13.2 och 13.3, men inte 13.1. Begränsade klimatförändringar kan förväntas minska migrationen i världen (Raleigh et al. 2008, UTU 2015) och därmed öka möjligheterna att framgångsrikt genomföra åtgärder på dessa prioriterade områden. Det ger alltså 0 för 13.1 samt +1 för 13.2 och 13.3 i relation till 10.7.

SDG 13

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

2.5.3 Koppling från SDG 14 till SDG 10 – hur förbättringar gällande hav och marina resurser påverkar jämlikheten.

Socioekonomiskt svagare grupper anses vara mer sårbara för försämringar i miljön, så även när det gäller hav och marina resurser (Hamann et al.). Om dessa skyddas, skyddas också sårbara grupper, ofta med låga inkomster, som har sin försörjning från hav eller kustnära områden, t ex yrkesfiskare och de som lever av fisketurism. Därför sätts +1 för hur delmål 14.1 och 14.2 påverkar 10.1 genom den förbättrade möjligheten att försörja sig. Även för delmål 10.2, 10.3, som handlar om deltagande och lika möjligheter, anses sydd av hav och marina resurser vara gynnsamt för svagare grupper genom att de kan upprätthålla sin försörjning och därmed har större ekonomisk makt än annars, och inverkan på dessa delmål från 14.1 och 14.2 blir därmed +1. För övriga delmål under SDG 10 (10.4, 10.5, 10.7) anses inte 14.1 och 14.2 ha någon tydlig inverkan. Delmål 14.3 bedöms inte ha någon påtaglig påverkan på något delmål under SDG 10. För övriga delmål, 14.4, 14.5, 14.6, är det en blandad bild, där utfallet kan vara både positivt och negativt beroende på tidsperspektiv. Förvaltningsåtgärder med syfte att säkra långsiktiga bestånd är gynnsamt för dessa grupper på längre sikt, då de därigenom kan bibehålla sin försörjning över tid, dvs +1 mot 10.1, 10.2, 10.3. Dock kan begränsningar i uttag av marina resurser, och frånfallande subventioner, innebära stora påfrestningar på kort sikt, och bedömningen blir då negativ (-1) från 14.4, 14.5, 14.6 mot 10.1, 10.2, 10.3. För dessa delmål bedöms även att ett samband med 10.4, 10.5, 10.7 saknas och utfallet för samtliga sätts till 0.

SDG 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.3 Minimera och åtgärda havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.

14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

2.5.4 Koppling från SDG 15 till SDG 10 – hur förbättringar gällande landbaserade ekosystem påverkar jämlikheten.

På motsvarande sätt som för ekosystemen i hav och de marina resurserna, innebär bevarandet av landekosystemen ett värnande av de, ofta socio-ekonomiskt svaga, grupper som är beroende av dessa för sin försörjning, t ex lantbrukare och småföretagare som är beroende av upplevelsevärden i naturen. Därför sattes +1 för hur delmål 15.1 och 15.4 påverkar 10.1 genom den förbättrade möjligheten att försörja sig. Även för delmål 10.2, 10.3, som handlar om deltagande och lika möjligheter, anses sydd av landekosystem vara gynnsamt för svagare grupper genom att de kan upprätthålla sin försörjning och därmed har större ekonomisk makt än annars, och inverkan på dessa delmål från 15.1 och 15.4 blir därmed +1. För övriga delmål under SDG 10 (10.4, 10.5, 10.7) anses inte 15.1 och 15.4 ha någon tydlig inverkan. Delmål 15.5 om biologisk mångfald kan på motsvarande sätt som för bevarande åtgärder under SDG 14 ha en negativ effekt (-1) på kort sikt på 10.1, 10.2 och 10.3, där exempelvis enskilda markägare kan utsättas för påfrestningar ekonomiskt och socialt vid reservatsbildning etc., medan den långsiktiga effekten kan vara positiv (+1). För övriga delmål under SDG 10 anges 0. Delmål 15.6 om genetiska resurser skulle ev kunna ha en inverkan på jämlikheten, men sambandet antas vara svagt och sätts därför till 0 här för samtliga delmål. 15.8 om invasiva arter bedöms inte heller ha någon påtaglig påverkan på något delmål under SDG 10. För delmål 15.9 som är ett policymål om integrering av ekosystemens värde i styrningen ses inga direkta konsekvenser då det som denna integrering kan åstadkomma är det som listats under de tidigare delmål och därmed redan har utvärderats, och utfallet för samtliga delmål under SDG 10 sätts därför till 0.

SDG 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattnekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

SDG 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

3 Slutsatser

Analysen av de ömsesidiga beroendena mellan jämställdhet och minskad ojämlikhet å ena sidan (SDG 5 och SDG 10), och miljörelaterade frågor å andra sidan (SDG 3, 13, 14, 15) visar på i huvudsak positiva kopplingar (synergier). Synergierna har mestadels bedömts endast vara möjliggörande (+1), dvs åtgärder för att nå mål i den ena gruppen kan förvisso möjliggöra och bidra till positiva förändringar i den andra, men de positiva effekterna kan förväntas vara begränsade och inte tas för givna om inte åtgärderna på det ena området verkligen utformas för att just också kunna få effekt på andra specifika SDG-er. I ett relativt stort antal fall (närmare 75 %) har kopplingarna bedömts vara obefintliga eller så svaga att de inte givit utslag i bedömningen. Möjligheterna att nå de miljörelaterade SDG-erna ökar om åtgärder inom social hållbarhet omgärdas av hållbarhetsskapande ramverk som gör att exempelvis ökad köpkraft inte leder till ökad miljöbelastning.

På några ställen har bedömningen gjorts att det finns negativa kopplingar, dvs trade-offs. Det har inte identifierats några trade-offs kopplat till SDG 5 om jämställdhet, utan samtliga trade-offs härrör till SDG 10 om minskad ojämlikhet, och då enbart på den lägre nivån 'begränsande' (-1). I de flesta fall är dessa möjliga att undvika då ett verkkningsfullt hållbarhetsinriktat policyramverk i samhället minskar risken för att framsteg på ett samhällsområde sker på bekostnad på framsteg på ett annat. I andra fall är utfallet beroende på tidshorisonten, där effekterna på kort sikt har bedömts kunna vara negativ, men på längre sikt skifta över till positiva. Detta innebär att för i stort sett samtliga kopplingar som bedömts som negativa finns det möjlighet för samhället att vidta åtgärder för att minska/undvika en negativ koppling i form av att styrdokument och kompensatoriska åtgärder. Utformandet av miljöförbättrande åtgärder bör alltså i ljuset av de bedömningar som gjorts i denna rapport i möjligaste mån ta i beaktande hur de påverkar mindre gynnade grupper i samhället, så att inte måluppfyllelsen av målet om minskad ojämlikhet försvåras ens på kort sikt, och/eller kompletteras med olika typer av understödande åtgärder.

Detta sätt att analysera samhällsfrågor tvärs de olika hållbarhetsdimensionerna, korsvis för alla FN:s 17 hållbarhetsmål (och alla tillhörande delmål), är helt i Agenda 2030:s anda, och också i en svensk politisk prioritering. Att närma sig, och på sikt nå, alla de 17 målen och dess 169 delmål är ett svårt uppdrag och en stor utmaning. Det finns därför all anledning att ta tillvara de möjligheter till ömsesidigt förstärkande som identifierats här, och i andra analyser, mellan åtgärder riktade mot olika mål inom Agenda 2030, samt att undvika att aktörer ansvariga för olika mål tar beslut som försvårar för andra målsansvariga att nå sina mål. Denna sorts problematik, hur man på bästa sätt ska uppnå mål på ett område utan att försvåra måluppfyllelse på andra områden börjar intressera allt fler beslutsfattare. Såväl EU:s miljöbyrå, EEA, som FN:s hållbarhetsavdelning, UNDP, har flaggat för att de kommer att lyfta fram vikten av detta i sina kommande huvudrapporter under 2019.

I ljuset av detta kan det vara värt att uppmärksamma Sveriges möjlighet att befästa sin ställning som ett land som tar Agenda 2030 på allvar, genom att myndigheter och forskning gemensamt försöker analysera hur man på ett bra sätt ska kunna arbeta med de, enligt agendan, integrerade och odelbara hållbarhetsmålen. Genom detta arbete kan Sverige också bidra till andra länders möjligheter att snabbare nå målen för sin räkning genom kunskapsdelning.

Sammanfattningsvis gäller det att där så är möjligt utnyttja möjligheterna där korskopplingarna målen emellan är, eller kan göras, synergistiska, samt att minimera de negativa konsekvenserna av åtgärder som, trots att de avpassats så väl som möjligt för att inte motverka andra mål, ändå gör det och samtidigt kan behöva genomföras. För att lyckas med att nå alla de 17 hållbarhetsmålen och 169 delmålen behöver samhället hitta sätt att vända potentiellt negativa korskopplingar till positiva, och hitta ramverk som hjälper till i den omvandlingsprocessen.

4 Referenser

- Deguen, S., & Zmirou-Navier, D. (2010). Social inequalities resulting from health risks related to ambient air quality—a European review. *European Journal of Public Health*, 20(1), 27–35.
- Ekener, E. och Katzeff, C. (2018). ”Ömsesidiga beroende mellan hållbarhetsdimensionerna. En kunskapsöversikt”. Naturvårdsverket, 2018. ISBN 978-91-620-6805-9. <https://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6805-9>
- FOI 2008 ”Kvinnor, män och energi: makt, produktion och användning” <https://www.foi.se/report-search/pdf?fileName...16e1-4009-9a05-4f5770146b4f.pdf>
- FOI 2012. ”Integrera genus i klimatanpassningen ! Vägledning och råd för det kommunala klimatarbetet”, <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--2513--SE>
- Forastiere, F., Stafoggia, M., Tasco, C., Picciotto, S., Agabiti, N., Cesaroni, G., & Perucci, C. A. (2007). Socioeconomic status, particulate air pollution, and daily mortality: differential exposure or differential susceptibility. *American journal of industrial medicine*, 50(3), 208–216.
- Hamann, M., Berry, K., Chaigneau, T., Curry, T., Heilmayr, R., Henriksson, P. J., ... & Nieminen, E. (2018). Inequality and the Biosphere. *Annual Review of Environment and Resources*, (0).
- Hermansson, H. (2014). ”Mot en könsmedveten riskhantering”, KTH. <https://www.msb.se/Upload/Kunskapsbank/Forskningsrapporter/Slutrapporter/P%C3%A5%20lika%20villkor%20slutrapport.pdf>
- Ivanova, D., Stadler, K., Steen-Olsen, K., Wood, R., Vita, G., Tukker, A., & Hertwich, E. G. (2016). Environmental impact assessment of household consumption. *Journal of Industrial Ecology*, 20(3), 526–536.
- Konsumentverket 2017, ”Konsumenterna och miljön 2017”, Rapport 2017:9, <https://www.konsumentverket.se/globalassets/publikationer/var-verksamhet/konsumenterna-och-miljon-2017-konsumentverket.pdf>
- Raleigh, C., Jordan, L., & Salehyan, I. (2008, March). Assessing the impact of climate change on migration and conflict. In paper commissioned by the World Bank Group for the Social Dimensions of Climate Change workshop, Washington, DC (pp. 5–6).
- Regeringen 2017, ”Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030”, Skr. 2017/18:146
- Regeringen 2018, Proposition lämnad till riksdagen: ”Förbud mot erkännande av utländska barnnäktenskap” Prop. 2017/18:288. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/08/prop.-201718288/>

Trafa 2016, ”Jämställdhetsanalys av trender inom transportsektorn”, PM 2016:16, https://www.trafa.se/globalassets/pm/2016/pm-2016_16-jamstalldhets-analys-av-trender-inom-transportsektorn.pdf

UTU (Union to Union) 2015 ”The Impact of Climate Change on Livelihoods” http://www.uniontounion.org/pdf/Climate&Livelihoods_web.pdf

Weitz, N., Carlsen, H., Nilsson, M., & Skånberg, K. (2017). Towards systemic and contextual priority setting for implementing the 2030 Agenda. *Sustainability science*, 1–18.

Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen

En analys av ömsesidiga beroenden mellan olika hållbarhetsmål

I den här rapporten redovisas en analys av det ömsesidiga beroendet mellan två sociala hållbarhetsmål (ökad jämställdhet och minskad ojämlikhet) och fyra hållbarhetsmål med tyngdpunkt i miljöaspekter (hälsa, klimat, hav och marina resurser respektive ekosystem och biologisk mångfald). Analysen visar att synergier mellan dessa sociala och ekologiska hållbarhetsaspekter är många och målkonflikterna relativt få. Studien har gjorts av KTH-forskarna Elisabeth Ekener, Cecilia Katzeff, Ulrika Gunnarsson-Östling och Kristian Skånberg på uppdrag av Naturvårdsverket.

RAPPORT 6856

NATURVÅRDSVERKET
ISBN 978-91-620-6856-1
ISSN 0282-7298

Rapporten uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författarna svarar själva för innehållet och anges vid referens till rapporten.

